DOPAD BALÍČKU OMNIBUS NA (SOUKROMOPRÁVNÍ) ODPOVĚDNOST SPOLEČNOSTÍ ZA PORUŠENÍ NÁLEŽITÉ PÉČE DLE CSDDD

Klára Hurychová[1]

Abstract: This article explores the evolving legal framework governing corporate civil liability for breaches of due diligence obligations under the proposed EU Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD), with a specific focus on the Czech legal context. It provides a critical analysis of the initial version of the CSDDD, especially Article 29, which introduced a novel concept of tort liability for companies failing to prevent adverse impacts on human rights and the environment. In response to political and economic concerns, the European Commission introduced the Omnibus legislative package, significantly altering the original liability architecture. The article maps these changes, including the withdrawal of uniform liability rules and the shift towards partial harmonization, and evaluates their implications for national legal systems, particularly regarding the ability to claim damages under Czech tort law.

Building on comparative analysis with German and French law, the article assesses whether and how Czech tort law — particularly through Section 2910 of the Civil Code — can accommodate liability for breaches of CSDDD-based due diligence obligations. The author argues that, while the CSDDD now refrains from mandating a specific liability regime, Czech law still provides sufficient doctrinal tools to justify liability. The article also examines potential application of liability for the conduct of subsidiaries and business partners, drawing on concept of vicarious liability, and concludes with implications for the design of future Czech implementation legislation.

Klíčová slova: CSDDD, ESG, náležitá péče, deliktní odpovědnost, soukromoprávní odpovědnost

Key words: CSDDD, ESG, due diligence, tort liability, civil liability

Úvod

Tento text si klade za cíl jednak stručně nastínit aktuální vývoj regulace odpovědnosti za dodržování náležité péče dle směrnice o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti (tzv. CSDDD[2]; dále jen „CSDDD“ nebo „Směrnice“). Následně si klade za cíl analyzovat možné dopady této regulace do tuzemského deliktního práva. Hledá především odpověď na otázku, zda, resp. jak lze podle české právní úpravy činit společnost odpovědnou za škodu způsobenou porušením náležité péče.

[1] Autorka je odbornou asistentkou na katedře obchodního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Tento text vznikl v rámci projektu „Zelené dovednosti na UK“, reg. číslo NPO_UK_MSMT-2114/2024-4.

[2] Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1760 ze dne 13. června 2024 o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti a o změně směrnice (EU) 2019/1937 a nařízení (EU) 2023/2859.

K výkladu CSDDD již bylo v České republice publikováno několik statí.[3] Problematiky odpovědnosti za porušení náležité péče se v tuzemsku blíže dotkl pouze Novák.[4] Jeho analýza se však vztahuje ke stávajícímu znění CSDDD, které pravděpodobně dozná kruciálních změn. S ohledem na aktuální politické a legislativní procesy, jež naznačují, že současná podoba soukromoprávní odpovědnosti dle CSDDD je v zásadě „mrtvá", se následující text ve své druhé, stěžejní části zaměřuje na analýzu směrnicové úpravy tak, jak je navrhována v tzv. balíčku Omnibus.

1) Cíle a podstata CSDDD

CSDDD je jedním z klíčových nástrojů Evropské unie v oblasti udržitelnosti (ESG[5]), jejímž cílem[6] je zajistit, aby společnosti působící na vnitřním trhu přispívaly k udržitelnému rozvoji skrze identifikaci, prevenci a nápravu nepříznivých dopadů na lidská práva a životní prostředí.[7] EU jejím prostřednictvím naplňuje vlastní závazek klimatické neutrality.[8]

Směrnice staví na mezinárodních standardech (OSN[9], OECD[10]) a zakládá povinnost náležité péče (*due diligence*) povinných společností. Ta podle recitálu 20 CSDDD předpokládá 6 kroků, které by společnost měla učinit s cílem identifikovat a řešit nepříznivé dopady v oblasti lidských práv a životního prostředí, konkrétně (1) začlenění náležité péče do politik a systémů řízení; (2) identifikace a posuzování nepříznivých dopadů v oblasti lidských práv a životního prostředí; (3) prevence, zastavení nebo minimalizace skutečných a potenciálních nepříznivých

---

[3] Např. JOSKOVÁ, L. Povinnost postupovat s péčí řádného hospodáře a udržitelnost (ESG). In *Obchodněprávní revue,* 2023, č. 4 (beck-online); JOSKOVÁ, L. Povinnost náležité péče (due diligence) v oblasti udržitelnosti – podstata a vývoj ke směrnici CS3D. In *Obchodněprávní revue*, 2025, č. 2 (beck-online); HURYCHOVÁ, K. Vliv ESG due diligence regulace na smluvní autonomii podnikatelů. In *Obchodněprávní revue*, 2023, č. 4 (beck-online).

[4] NOVÁK, M. Občanskoprávní odpovědnost společností v rámci náležité péče: důmyslný nástroj, nebo jen zbožné přání? In *Obchodněprávní revue*, 2024, č. 4, s. 237 (beck-online).

[5] K udržitelnosti v právu obchodních korporací a významu zkratky „ESG" viz JOSKOVÁ, L., 2023 (op. cit). V podrobnostech k vývoji pravidel náležité péče v oblasti udržitelnosti viz JOSKOVÁ, L., 2025 (op. cit.).

[6] Cíl a věcný rozsah CSDDD je vyčerpávajícím způsobem shrnut v recitálu 16: „*Cílem této směrnice je zajistit, aby společnosti působící na vnitřním trhu přispívaly k udržitelnému rozvoji a přechodu ekonomik a společností k udržitelnosti prostřednictvím identifikace, a případně seřazení dle priority, prevence, zmírňování, zastavování, minimalizace a nápravy skutečných nebo potenciálních nepříznivých dopadů v oblasti lidských práv a životního prostředí spojených s jejich provozem, provozem jejich dceřiných společností a jejich obchodních partnerů v řetězcích činností společností a aby ti, kdo jsou nedodržením této povinnosti postiženi, měli přístup ke spravedlnosti a prostředkům právní ochrany.*"

[7] EU se v tomto směru snaží nastolit mezinárodní regulatorní model. Jde o typický projev tzv. bruselského efektu. Viz např. PIETRANCOSTA, A. The French 'Duty of Vigilance' and the European Proposal on Companies' Due Diligence Duties. In BINDER, J.-H., HOPT, K. J., KUNTZ, T. (eds.). *Corporate Purpose, CSR and ESG*. Oxford University Press, 2024, s. 275.

[8] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1119 ze dne 30. června 2021, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality a mění nařízení (ES) č. 401/2009 a nařízení (EU) 2018/1999 („Evropský právní rámec pro klima").

[9] *United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights.* 2011 - úprava „*human rights due diligence*" napříč principy [zejm. pravidlo II 15 b) konkretizované v pravidle 17]. Dostupné zde: https://www.business-humanrights.org/en/big-issues/governing-business-human-rights/un-guiding-principles/. V oblasti ochrany životního prostředí pak viz tzv. Pařížskou dohodu, která byla přijata smluvními stranami Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu v prosinci 2015, nebo Klimatický pakt, přijatý dne 13. 11. 2021 na konferenci COP26 v Glasgow.

[10] *OECD Due Diligence Guidance for Responsible Business Conduct. 2018*. Dostupné zde: https://mneguidelines.oecd.org/due-diligence-guidance-for-responsible-business-conduct.htm. Taktéž *OECD Guidelines for Multinational Enterprises on Responsible Business Conduct. 2023 edition.* Dostupné zde: https://mneguidelines.oecd.org/mneguidelines/.

dopadů v oblasti lidských práv a životního prostředí; (4) monitorování a posuzování účinnosti opatření; (5) komunikace a (6) zajišťování nápravy.

Náležitá péče se dle Směrnice vztahuje na celý tzv. řetězec činností (*chain of activities*), tj. na většinu životního cyklu zboží (resp. služby), tj. od dodání surovin, výroby zboží (tzv. *upstream*) až po jeho distribuci, přepravu, skladování a prodej, resp. poskytnutí služby (tzv. *downstream*) samotnou společností či jejími obchodními partnery (včetně franšízantů atp.).[11]

Směrnice dle čl. 9 staví na tzv. *risk-based* principu, tedy umožňuje společnostem prioritizovat řešení těch dopadů, které v jejím řetězci hrozí nejvíce (hledisko pravděpodobnosti) nebo které se jeví z hlediska dopadů jako nejzávažnější (hledisko závažnosti).[12] Dopady mají být společnostmi řešeny skrze přijímání tzv. vhodných opatření (*appropriate measures*), tedy takových opatření, která je daná společnost přiměřeně schopna provést s přihlédnutím k okolnostem daného případu, včetně povahy a rozsahu nepříznivého dopadu a příslušných rizikových faktorů.[13]

Mezi konkrétní stěžejní povinnosti společností plynoucí ze Směrnice lze zařadit:

- povinnost začlenit náležitou péči do všech svých příslušných politik a systémů řízení rizik a zavést politiku náležité péče (čl. 7 CSDDD);
- povinnost zavést opatření (zahrnující mapování a hloubkovou kontrolu) k identifikaci a posouzení skutečných a potenciálních nepříznivých dopadů vyplývajících z jejich vlastního provozu nebo provozu jejich dceřiných společností, a pokud souvisejí s jejich řetězci činností, z provozu jejich obchodních partnerů (čl. 8 CSDDD);
- povinnost zavést opatření s cílem předcházet identifikovaným potenciálním nepříznivým dopadům nebo tyto dopady zmírnit (čl. 10 CSDDD), jakož i povinnost zavést opatření k zastavení skutečných nepříznivých dopadů, které byly nebo měly být identifikovány (čl. 11 CSDDD); mezi tato opatření patří například povinnost zavést plán preventivních/nápravných opatření, usilovat o smluvní záruky ve vztazích s obchodními partnery, provést nezbytné investice, modifikovat svou strategie či obchodní plán[14];
- povinnost zdržet se na uzavření, pozastavit nebo ukončit smluvní vztah s obchodním partnerem v rámci řetězce činností, nepostačuje-li přijetí vhodných opatření (čl. 10 odst. 6, čl. 11 odst. 7 CSDDD);
- povinnost zajistit nápravu v případě, že zavinila nebo spoluzavinila skutečný nepříznivý dopad (čl. 12 CSDDD);

[11] Výjimkou je likvidace výrobků, na kterou již Směrnice nedopadá, jelikož by tím fakticky byla její působnost rozšířena mimo řetězec (na samotné zákazníky).
[12] Na problematičnost tohoto přístupu upozorňuje např. Schall, a to ve vztahu k civilní odpovědnosti. Namítá, že bude-li činností společnosti zasaženo např. do práva na zdraví pracovníků v dodavatelské společnosti, bude společnost v případném soudním sporu jen velmi obtížně namítat, že před ochranou zdraví pracovníků dala, s ohledem na provedenou analýzu rizikovosti, přednost eliminaci jiného hrozícího rizika (např. znečištění místních vod). SCHALL, A. The CSDDD: Good Law or Bad Law? In *European Company Law.* 2024, roč. 21, č. 3, s. 56-58.
[13] Čl. 3 odst. 1 písm. o) CSDDD.
[14] V podrobnostech viz čl. 10 odst. 2, resp. čl. 11 odst. 3 CSDDD.

- povinnost přijmout vhodná opatření k účinné spolupráci se zúčastněnými stranami, tj. *stakeholders*[15] (čl. 13 CSDDD);
- a dále také povinnost zavést mechanismy umožňující podávání stížnosti, tzv. *whistleblowing* (čl. 14 CSDDD), povinnost provádět pravidelný monitoring jednání s náležitou péčí (čl. 15 CSDDD) a povinnost pravidelně informovat o plnění náležité péče (čl. 16 CSDDD).

Osobní působnost Směrnice zahrnuje jak společnosti[16] se sídlem v EU splňující stanovená kritéria obratu a počtu zaměstnanců[17], ale také společnosti se sídlem mimo EU s významnou ekonomickou aktivitou[18] v EU. CSDDD dopadá i na společnosti mateřské (přičemž stanoví agregovaná kritéria za celou skupinu) a franšízové modely. Ve stávající podobě by Směrnice dopadla, dle odhadů, na přibližně 6 tisíc společností se sídlem v rámci EU a zhruba 900 mimo-evropských společností.[19]

2) Odpovědnost podle stávajícího znění CSDDD

Směrnice předpokládá dvojí odpovědnost, veřejnoprávní a soukromoprávní. Veřejnoprávní odpovědnost přitom v zásadě nevyvolává kontroverze.[20]

Naopak značné rozpaky a nevoli vyvolal poměrně revoluční[21] čl. 29 CSDDD zakotvující soukromoprávní odpovědnost. I proto je nyní jedním z nejdiskutovanějších a co do výsledku nejvíce nejistým ustanovením v rámci diskusí o balíčku Omnibus (viz dále). Jelikož se však zdá, že se s Omnibusem otevřela pro soukromoprávní odpovědnost pomyslná černá díra, není nezbytné se současné textaci tohoto článku, která je v mnoha místech nedokonalá a vnitřně rozporná, věnovat příliš dopodrobna.

---

[15] K jejich vymezení viz čl. 3 odst. 1 písm. n) CSDDD. Rozsah tohoto pojmu má být, bude-li přijat balíček Omnibus (viz dále), zúžen.

[16] CSDDD v čl. 3 odst. 1 písm. a) odkazuje na účetní směrnici co do vymezení pojmu společnost. V poměrech České republiky tak za společnosti (právnické osoby), na které dopadne CSDDD, lze považovat v. o. s., k. s., s. r. o. i a. s. Vedle toho Směrnice, dle výslovné úpravy, dopadne též na obdobné formy mimo-unijních právnických osob a na vypočtené finanční instituce (např. investiční společnosti či správce aktiv). Takto širokým osobním rozsahem působnosti se Směrnice přibližuje úpravě německé [*Gesetz über die unternehmerischen Sorgfaltspflichten zur Vermeidung von Menschenrechtsverletzungen in Lieferketten* (zkráceně jako „LkSG“).]. Naopak, francouzská úprava náležité péče [*Loi 2017-399 du 27 mars 2017 relative au devoir de vigilance des sociétés mères et des entreprises donneuses d'ordre* (zkráceně jako „LdV“)] dopadá pouze na společnosti akciové.

[17] Průměrný čistý celosvětový obrat (vyšší než 450 mil. EUR) a průměrný celosvětový počet zaměstnanců (vyšší než 1000).

[18] Pokud společnost dosahuje na území EU průměrného čistého obratu (nad 450 mil. EUR). Obdobně se na neevropské společnosti uplatní i kritéria stanovená pro mateřské a franšízující společnosti.

[19] Viz návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění směrnice 2006/43/ES, 2013/34/EU, (EU) 2022/2464 a (EU) 2024/1760, pokud jde o některé náležitosti podávání zpráv podniků o udržitelnosti a náležité péče. [COM(2025) 81 final], s. 6.

[20] Vedle zřízení orgánu dohledu na úrovni členských států Směrnice reglementuje sankce, přičemž stanoví minimální výši horní hranice pokut (5 % celosvětového obratu společnosti).

[21] Činí tak po vzoru francouzské úpravy, která sice obsahuje obdobná pravidla *due diligence*, má ale mnohem užší osobní rozsah a dopadá pouze na francouzské akciové společnosti (resp. mateřské společnosti) mající alespoň 5 (resp. 10) tisíc zaměstnanců. Viz čl. 2 LdV (resp. čl. L. 225-102-5 francouzského obchodního zákoníku). Bude-li přijat balíček Omnibus (viz dále), dozná tento zákon dílčích změn, ale jeho sankční jádro bude zachováno. DE MEULEMEESTER, C. *How the EU 'omnibus' could affect due diligence laws in France and Germany.* 3/2025. Dostupné zde: https://www.sustainableviews.com/how-the-eu-omnibus-could-affect-due-diligence-laws-in-france-and-germany-41988a68/.

Směrnice v čl. 29 CSDDD cílila na zavedení povinnosti členských států zakotvit odpovědnost povinných společností za škodu způsobenou porušením náležité péče, konkrétně povinností dle čl. 10 a čl. 11. Tato odpovědnost je subjektivní (vyžaduje úmysl nebo nedbalost) a týká se škody způsobené fyzické nebo právnické osobě na Směrnicí chráněném právním zájmu.[22] Výslovně je vyloučena odpovědnost za škody způsobené výlučně obchodními partnery.

Kontroverzním je také čl. 29 odst. 7 CSDDD, který požaduje, aby členské státy zajistily přednost uplatnění této soukromoprávní odpovědnosti i v případech, kdy rozhodným právem není právo členského státu.[23] Fakticky tím Směrnice zavádí výjimku z pravidla *lex loci damni infecti*[24] podle nařízení Řím II.[25] [26]

3) Změny CSDDD v návaznosti na Omnibus

V reakci na kritiku neúměrné regulatorní zátěže[27] a ohrožení evropské konkurenceschopnosti publikovala Komise tzv. balíček Omnibus I.[28] Součástí tohoto balíčku legislativních návrhů je taktéž novelizace CSDDD. První návrh, tzv. návrh *stop-the-clock*[29], nezasahuje do věcného obsahu CSDDD, nýbrž o jeden rok prodlužuje transpoziční lhůtu a odsunuje termín pro aplikaci pravidel vůči první skupině společností. Tento návrh byl se značnou rychlostí přijat v dubnu tohoto roku.

Druhý návrh[30] (dále jen „Návrh“), dosud projednávaný, obsahuje věcné změny CSDDD, jejichž cílem je vyjasnění a zjednodušení rozsahu povinností náležité péče kladených na povinné společnosti.[31] Pragmatický přístup nyní v zásadě velí členským státům, které dosud netransponovaly úpravu CSDDD, vyčkat, jaký bude osud Návrhu. Střízlivým odhadem lze výslednou podobu kompromisu očekávat v polovině roku 2026.

---

[22] V podrobnostech k této původní koncepci viz NOVÁK, M., 2024 (op. cit.).
[23] Z hlediska smyslu a účelu pravidel lze takový přístup směrnicové úpravy považovat za legitimní, jelikož zaváděná soukromoprávní odpovědnost nijak nezasahuje do teritoriální suverenity třetích zemí (v nichž by došlo ke vzniku škody) a zároveň dopadá na subjekty mající skutečnou (především ekonomickou) vazbu na EU. Nadto odráží skutečnosti, že k většině nepříznivých dopadů, které mají být odpovědností adresovány, dochází právě ve třetích zemích.
[24] Podle kterého je rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z civilních deliktů, právo země, kde škoda vznikla.
[25] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II).
[26] V podrobnostech opět viz NOVÁK, M., 2024 (op. cit.).
[27] Viz tzv. Draghiho zprávu. *The future of European competitiveness: Report by Mario Draghi* ze dne 9. 9. 2024. Dostupná zde: https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en#paragraph_47059.
[28] Vedle balíčku Omnibus I byl představen též balíček Omnibus II mířící na uvolnění investiční kapacity v rámci EU.
[29] Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2025/794, ze dne 14 dubna 2025, kterou se mění směrnice (EU) 2022/2464 a (EU) 2024/1760, pokud jde o data, od nichž mají členské státy uplatňovat některé požadavky na podávání zpráv podniků o udržitelnosti a náležitou péči podniků v oblasti udržitelnosti.
[30] Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění směrnice 2006/43/ES, 2013/34/EU, (EU) 2022/2464 a (EU) 2024/1760, pokud jde o některé náležitosti podávání zpráv podniků o udržitelnosti a náležité péče [COM(2025) 81 final].
[31] Návrh obsahuje také celou řadu věcných změn týkajících se reportingu o udržitelnosti, zejména limituje osobní působnost směrnice a snižuje množství specifických reportingových standardů.

Návrh mění rozsah identifikace a analýzy nepříznivých dopadů v rámci řetězce činností povinných společností.[32] Dále vypouští povinnost společnosti ukončit obchodní vztah, pokud není možné předejít nepříznivým dopadům nebo je minimalizovat. A konečně, za nejvýznamnější navrhovanou změnu lze označit zmírnění regulace soukromoprávní odpovědnosti, především vypuštění čl. 29 odst. 1 CSDDD, který ukládá členským státům zakotvit jednotný odpovědnostní režim za náležitou péči v rámci celého řetězce činností. Návrh nově stanoví pouze dílčí aspekty odpovědnosti, zejména způsob odškodnění a zachovává procesní aspekty domáhání se náhrady škody (přičemž kontroverzní úpravu podávání hromadných žalob, kterou řada členských států odmítá, navrhuje vypustit). Tato dílčí pravidla odpovědnosti tak mají být napříště pouze harmonizována pro případ, že bude dle národního práva možné činit společnost odpovědnou za škodu způsobenou porušením povinnosti náležité péče dle Směrnice. Sporný čl. 29 odst. 7 CSDDD Návrh bez náhrady vypouští.[33]

Dílčí rozvolnění dozná i veřejnoprávní odpovědnost.[34]

4) Aplikace navrhované soukromoprávní civilní odpovědnosti podle českého deliktního práva

Jak bylo zmíněno, Návrh nakonec neobsahuje výslovnou úpravu předpokladů civilní odpovědnosti za porušení náležité péče. Rezignuje tím na svůj původní záměr vytvořit jednotná pravidla odpovědnosti, která tedy budou i nadále upravena v rámci národních deliktních regulací.

Nelze však současně jednoduše konstatovat, že Návrh žádné dopady do deliktního práva nepřináší. V čl. 29 odst. 2 CSDDD se totiž navrhuje: „*Pokud je společnost podle vnitrostátního práva shledána odpovědnou za škodu způsobenou fyzické nebo právnické osobě v důsledku nedodržení požadavků náležité péče podle této směrnice, členské státy zajistí, aby tyto osoby měly právo na odškodnění v plné výši. Odškodnění v plné výši nesmí vést k nadměrnému odškodnění, ať již prostřednictvím odškodnění s represivní funkcí, vícenásobné, či jiné náhrady škody.*“[35] Je myslím zjevné, že Návrh civilní odpovědnost předpokládá, nicméně sleduje pouze její sanační efekt, nikoliv její právní techniku.

---

[32] Společnosti by i nadále (s. 18 Návrhu) měly mít povinnost zmapovat celý svůj řetězec činností. Hloubkově posoudit možná rizika z hlediska nepříznivých dopadů na lidská práva a životní prostředí (aplikace výše zmíněného *risk-based approach*), tj. provést samotné *due diligence,* však budou muset pouze v rámci svého vlastního provozu, v rámci provozů svých dceřiných společností a přímých obchodních partnerů, tedy partnerů, s nimiž má společnost uzavřenou obchodní dohodu [k vymezení přímých a nepřímých obchodních partnerů viz čl. 3 odst. 1 písm. f) CSDDD]. Návrh však počítá s povinností provádět *due diligence* i u nepřímých obchodních partnerů za předpokladu, že společnost má věrohodné informace, které naznačují nepříznivý dopad na úrovni nepřímého obchodního partnera. K německé úpravě srov. § 5 LkSG.

[33] To bude napříště znamenat, že se uplatní obecná pravidla mezinárodního práva soukromého, především pak nařízení Řím II, podle něhož je rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z civilních deliktů právo země, kde škoda vznikla (čl. 4 odst. 1 nařízení Řím II).

[34] Návrh vypouští požadavek na stanovení minimálního horního limitu pro výši pokut. Zároveň však zakazuje členským státům zavádět maximální výši (tj. zastropovat) sankce za porušení povinností náležité péče. Nahrazuje jej pokyny pro sankcionování, které by měly být vydány Komisí ve spolupráci s členskými státy.

[35] Dle navrhovaného znění čl. 29 odst. 2 CSDDD [čl. 4 odst. 12 písm. b) Návrhu].

Klíčovou proto bude úvaha, zda lze podle české právní úpravy činit společnost[36] odpovědnou za škodu způsobenou fyzické nebo právnické osobě v důsledku nedodržení směrnicových požadavků? A pokud ano, na základě jaké skutkové podstaty bude odpovědnost vznikat? Jinými slovy, jaké jsou předpoklady vzniku takové odpovědnosti?

i. Právní základ odpovědnosti za škodu způsobenou porušením náležité péče

Zajímavým inspiračním zdrojem při hledání odpovědi na dané otázky může být v našich podmínkách zejména právo německé, ale poučit se lze rovněž v právu francouzském, protože obě tyto jurisdikce povinnosti náležité péče již v právním řádu zavedené mají.

Francouzský zákon výslovně stanoví, že porušení povinnosti náležité péče, spočívající v tom, že společnost neučinila dostatečné kroky k tomu, aby předešla vážným dopadům (na lidská práva, základní svobody, zdraví a bezpečnost osob a životní prostředí), zakládá odpovědnost za škodu.[37] Jedná se o svébytnou skutkovou podstatu, která záměrně propojuje zákon o bdělosti a obecné francouzské deliktní právo. Tato odpovědnost je subjektivní (je třeba prokázat alespoň nedbalost na straně povinné společnosti) a důkazní břemeno nese žalobce.[38] S ohledem na výslovný právní základ pro dovození soukromoprávní odpovědnosti francouzských společností, nepřináší francouzské právo bližší indicie, jak skrze obecné deliktní právo dovozovat odpovědnost podle CSDDD.

Jak bylo zmíněno výše, německý zákon o náležité péči výslovně stanoví, že porušení povinností dle zákona nezakládá deliktní odpovědnost (§ 3 odst. 3 věta první LkSG). Současně však doplňuje, že vznik odpovědnosti podle obecného civilního práva nezávislý na tomto zákoně zůstává nedotčen (§ 3 odst. 3 věta druhá LkSG). Řada textů bezprostředně po přijetí LkSG argumentovala, že pokud by výslovné odmítnutí deliktní odpovědnost v LkSG mělo přesto umožňovat aplikaci § 823 odst. 1 německého občanského zákoníku (*Bürgerliches Gesetzbuch*, zkráceně jako „BGB“) v případě porušení pravidel náležité péče, míjel by se takový výklad se záměrem zákonodárce.[39] Postupně se však část doktríny od tohoto přístupu odklonila a nyní dovozuje, že i přes existenci § 3 odst. 3 LkSG není vyloučena aplikace obecných pravidel odpovědnosti dle § 823 BGB pro případ porušení náležité péče.[40]

Základní skutková podstata deliktní odpovědnosti v § 823 BGB předpokládá (v odstavci prvním) buď zásah do chráněného právního zájmu, resp. absolutního práva poškozeného (konkrétně do práva na život, tělesnou integritu, zdraví, svobodu, vlastnictví či jiného subjektivního práva),[41] anebo (v odstavci druhém) porušení tzv. ochranné normy (tj. porušení

---

[36] Tento článek záměrně ponechává stranou velmi významnou otázku, která je regulací náležité péče také evokována, a to dovození přímé odpovědnosti ředitelů, resp. členů statutárního orgánu vůči třetím osobám, za porušení náležité péče.

[37] Čl. 2 LdV (resp. čl. L. 225-102-5 francouzského obchodního zákoníku). K jednotlivým předpokladům odpovědnosti blíže viz DANIS-FATÔME, A., VINEY, G. La responsabilité civile dans la loi relative au devoir de vigilance des sociétés mères et des entreprises donneuses d'ordre. In *Recueil Dalloz,* 2017, s. 1610.

[38] Tamtéž.

[39] LIEDER, J., MEYER, S. Supply chain act and liability under German law. In *European Company Case Law (ECCL)*, 2023, č. 1, s. 61, a literatura tam uvedená.

[40] Tamtéž, s. 60 (op. cit.).

[41] Předpokládá se protiprávnost účinku (*Erfolgsunrecht)* (tj. bez ohledu na protiprávnost, resp. rozpornost se zákonnou normou v případě samotného jednání škůdce) na rozdíl od českého přístupu, který předpokládá protiprávnost samotného jednání (*Handlungsunrecht*).

zákonného pravidla sloužícího k ochraně absolutních práv). Obdobně tak činí i tuzemské právo v § 2910 OZ[42] (k němu viz dále). Odpovědnost podle § 823 BGB je odpovědností subjektivní (předpokládá se zavinění alespoň ve formě nedbalosti).

Lze mít za to, že výčet práv v § 2 odst. 1 a 2 LkSG[43], která mají být chráněna skrze výkon náležité péče, (vesměs[44]) zahrnuje absolutní práva chráněná ve smyslu § 823 odst. 1 BGB.[45] To platí například i v případě deliktů v oblasti ochrany životního prostředí, ale jen za předpokladu ochrany vlastnického práva (zejména k pozemkům) nebo zdraví konkrétního poškozeného. Pouhá majetková/ekonomická ztráta (*reine Vermögensschäden*; *pure economic loss*), například vlekaře, kterému klesly tržby v důsledku nedostatku sněhu (vlivem klimatické změny), není způsobilá ochrany skrze § 823 odst. 1 BGB.[46]

Německá doktrína dále došla k názoru, že z § 823 odst. 1 BGB lze dovodit tzv. obecnou odpovědnost za provoz a jeho bezpečnost (*Verkehrssicherungspflicht*). Tuto povinnost lze chápat jako svého druhu subkategorii obecné prevenční povinnosti.[47] Ta má za cíl, aby společnost zajistila *compliance* v rámci své provozní činnosti a eliminovala rizika své činnosti, která by ohrožovala chráněné zájmy třetích osob (jejich zdraví, život atd.). Tato povinnost se uplatní tehdy, nepostačuje-li charakter zásahu do absolutního práva pro naplnění předpokladů odpovědnosti (například jde-li o škodu způsobenou opomenutím).[48] Tudíž, pravidla náležité péče v rámci LkSG mohou být chápána jako určitý standard péče, který, je-li úmyslně či z nedbalosti porušován (například neprovádí-li společnost povinný monitoring pracovních podmínek) a v jeho důsledku došlo ke vzniku škody, může vést ke vzniku odpovědnosti podle obecného deliktního práva.[49]

Pokud jde o skutkovou podstatu podle § 823 odst. 2 BGB, důvodová zpráva k LkSG její aplikaci výslovně zapovídá, jelikož pravidla obsažená v tomto zákoně nemá za ochranné normy (*Schutzgesetze*).[50] Vyloučení aplikace § 823 odst. 2 BGB z důvodu, že LkSG nepředstavuje tzv.

---

[42] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

[43] Konkrétně se jedná např. o zákaz nucené nebo dětské práce, zákaz otroctví, právo na bezpečnost a ochranu při práci, sdružovací právo, zákaz diskriminace a nerovného zacházení či zákaz poškozování životního prostředí.

[44] Srov. např. právo na přiměřenou mzdu (podle § 2 odst. 1 bod 8 LkSG), které pod právní zájmy chráněné § 823 odst. 1 BGB, jako právo chránící majetkové zájmy zaměstnanců, zásadně nespadá. Viz SCHALL, A., MERKEL, S. Anh. § 3. In SCHALL, A., THEUSINGER, I., POUR-RAFSENDJANI, M. P. *Lieferkettensorgfaltspflichtengesetz (LkSG)*. Berlin, Boston: De Gruyter, 2023, marg. r. 33.

[45] Tamtéž.

[46] Při uvážení aplikace § 823 odst. 1 BGB na případy nepřímého poškození životního prostředí, např. emisemi, také zpravidla není jednoznačně dána příčinná souvislost mezi jednáním emitenta a škodou konkrétního poškozeného. Viz SCHALL, A., MERKEL, S., 2023, Anh. § 3., marg. r. 37 (op. cit.).

[47] FLEISCHER, H. Zivilrechtliche Haftung im Halbschatten des Lieferkettensorgfaltspflichtengesetzes. In *Der Betrieb,* 2022, č. 15, s. 920-929. Dostupné zde: https://research.owlit.de/document/e2d75e2e-ffc9-36b9-81b5-d31311cce8c8.

[48] JANOUŠKOVÁ, A. *Náhrada škody při porušení smluvní a mimosmluvní povinnosti v občanském právu.* Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 178.

[49] Viz komentář FALDER, R., FRANK-FAHLE, C., POLEACOV, P. Zivilrechtliche Haftung und zivilprozessuale Geltendmachung von Ansprüchen. In FALDER, R., FRANK-FAHLE, C., POLEACOV, P. *Lieferkettensorgfaltspflichtengesetz Ein Überblick für Praktiker.* Springer, 2022, s. 111 a násl. Obdobně SCHALL, A., MERKEL, S., 2023, Anh. § 3., marg. r. 42 (op. cit.).

[50] Viz BT-Drucksache 19/30505, s. 39. Činí tak ale toliko příkladmo, tedy nelze z ní *a contrario* dovozovat, že § 823 odst. 1 se určitě použije.

ochrannou normu, potvrzuje i doktrína.[51] To však ale neznamená, že porušení jiné konkrétní ochranné normy společností (například zákazu dětské práce[52]) nepovede k aplikaci této normy. Taková odpovědnost bude bez přímé vazby na LkSG a povinnosti péče tam uvedené. Nicméně, porušení pravidel náležité péče dle LkSG v takovém případě může být (opět, obdobně jako v případě odpovědnosti podle odstavce prvního) argumentem při prokazování kauzality.

Z výše uvedeného je patrné, že v Německu je již nyní skrze obecné civilní právo dovozována možnost vzniku deliktní odpovědnosti za porušení náležité péče. Přijetí CSDDD ve znění Návrhu na tomto závěru dle mého názoru nic nezmění, pouze vyvolá potřebu dílčích úprav pravidel LkSG. Jádro podmínek vzniku odpovědnosti zůstane nedotčeno, resp. CSDDD možnost vzniku odpovědnosti spíše ještě utvrdí. Mám tudíž za to, že německé právo, které bylo české úpravě vzorem, je významným vodítkem pro řešení otázky dovození odpovědnosti podle českého deliktního práva za škodu způsobenou nedodržením směrnicových požadavků.

Přenesme se proto nyní do českého deliktního práva. Základ obecné deliktní odpovědnosti v českém právu leží v § 2910 OZ, který svým obsahem v zásadě kopíruje německé právo. Věta první § 2910 OZ cílí na zásah do absolutního práva, resp. chráněného zájmu poškozeného. Oproti § 823 odst. 1 BGB však nevypočítává jednotlivé chráněné zájmy.[53] Druhá věta komentovaného ustanovení předpokládá porušení konkrétní ochranné normy a zásah do práva poškozeného.[54]

Začněme od konce. Můžeme povinnosti, které zakotví CSDDD, považovat za ochranné normy ve smyslu § 2910 věta druhá OZ? Podle Melzera míří tato skutková podstata na ochranu čisté ekonomické škody.[55] Pakliže by tomu tak bylo, samotná Směrnice (v původním znění) její náhradu zapovídá.[56]

Janoušková se vymezuje proti takto úzkému pojetí[57], ale zároveň dovozuje, že jako předpoklad odpovědnosti podle věty druhé § 2910 OZ se vedle zaviněného porušení zákonné povinnosti neuplatní zásah do (absolutního či relativního) práva poškozeného.[58] Mezi předpoklady odpovědnosti tedy řadí (a) protiprávní jednání (porušení zákonné povinnosti mající ochranný účel) škůdce, (b) vznik škody, resp. újmy, (c) příčinnou souvislost a (d) zavinění. Klíčové tedy je posoudit, zda je povinnost náležité péče podle CSDDD možno považovat za ochrannou normu. Jak bylo výše uvedeno, německá doktrína náležitou péči dle LkSG za ochrannou normu

---

[51] SCHALL, A., MERKEL, S., 2023, Anh. § 3., marg. r. 121 (op. cit.). Taktéž FLEISCHER, H., 2022, s. 921 (op. cit.). Ten ale poukazuje na to, že podřazení pravidel LkSG pod ochranné normy někteří připouští.
[5252] Dle německého *Gesetz zum Schutze der arbeitenden Jugend*.
[53] K tomu, jaká práva lze v kontextu § 2910 OZ považovat za absolutní, blíže viz např. JANOUŠKOVÁ, A., 2021, s. 91 (op. cit.).
[54] Pašek zde hovoří pouze o zásahu do práva relativního [PAŠEK, M. § 2910. In PETROV, J., VÝTISK, M, BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. 2. vydání (3. aktualizace).* Praha: C. H. Beck, 2024, marg. č. 24 (citováno z beck-online)]. Bezouška upozorňuje, že smyslem a účelem této skutkové podstaty je ochrana jakéhokoli práva [viz BEZOUŠKA, P. § 2910. In HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014).* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, marg. r. 59 (citováno z beck-online)].
[55] Viz MELZER, F. § 2910. In MELZER, F., TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IX. § 2894–3081.* Praha: Leges, 2018, marg. r. 46, 48.
[56] Viz recitál 79 CSDDD.
[57] Odkazujíc se např. Bezoušku [BEZOUŠKA, P., 2014, § 2910, marg. r. 59 (op. cit.)].
[58] Viz JANOUŠKOVÁ, A., 2021, s. 97 (op. cit.). Jako příklad uvádí vznik čisté ekonomické újmy umělce, který nemůže tvořit (nikým neobjednané) umělecké dílo kvůli výpadku proudu.

nemá. Za ochrannou považuje takovou normu, u níž z vůle zákonodárce nebo z jejího obsahu plyne ochranný účel, který svědčí konkrétní osobě nebo skupině osob.[59] Normy sloužící obecným zájmům za ochranné nemá. Aby mohla být škoda sanována skrze porušení ochranné normy, musí být naplněna osobní podmínka (poškozený musí být osobou chráněnou ochrannou normou), věcná podmínka (právo poškozeného, které bylo zasaženo, musí být kryto ochranným účelem normy) a modální podmínka (škoda musí vzniknout způsobem ochrannou normou předpokládaným).[60]

Česká doktrína taktéž sleduje teorii ochranného účelu a vychází tedy z podmínek výše uvedených.[61] V tuzemské doktríně tak nenacházím argument, který by naznačoval nutnost zaujetí odlišného přístupu v případě náležité péče dle CSDDD. Janoušková uvádí, že ochrannou povahu nemají normy sloužící k ochraně veřejného blaha, resp. neurčitého okruhu osob, kam spadá například obecná prevenční povinnosti.[62] Účel Směrnice vymezuje recitál 16: „*Cílem této směrnice je zajistit, aby společnosti působící na vnitřním trhu přispívaly k udržitelnému rozvoji a přechodu ekonomik a společností k udržitelnosti prostřednictvím identifikace, a případně seřazení dle priority, prevence, zmírňování, zastavování, minimalizace a nápravy skutečných nebo potenciálních nepříznivých dopadů v oblasti lidských práv a životního prostředí spojených s jejich provozem, provozem jejich dceřiných společností a jejich obchodních partnerů v řetězcích činností společností a aby ti, kdo jsou nedodržením této povinnosti postiženi, měli přístup ke spravedlnosti a prostředkům právní ochrany*.“ I přesto, že v závěru recitál výslovně zmiňuje ochranu poškozených, tudíž lze uvažovat o naplnění podmínky osobní a věcné, nespatřuji zde naplnění podmínky modální. Škoda totiž často nebude přímým důsledkem porušení náležité péče společností.[63]

Mám tudíž za to, že porušení povinností podle transpoziční úpravy CSDDD nepovede ke vzniku odpovědnosti podle § 2910 věty druhé OZ. V souladu s německým přístupem však lze uvažovat o tom, že dojde-li k porušení jiné ochranné normy, může být porušení povinnosti náležité péče dle CSDDD indicií pro dovození odpovědnosti.

Nyní se přesuňme ke skutkové podstatě dle věty první § 2910 OZ. Předpoklady vzniku této odpovědnosti jsou na první pohled totožné jako v případě věty druhé. Na rozdíl od německé předlohy (stojící na protiprávnosti v účinku, tj. zkoumající primárně škodlivost následku, nikoli jen porušení zákonné povinnosti[64]), tuzemská úprava i zde zdůrazňuje nutnost porušení konkrétní zákonné povinnosti. Většinově je tak dovozováno, že stojí na protiprávnosti

---

[59] Rozhodnutí BGH z 8. června 1976 (VI ZR 50/75, „*Stromkabel-Fall*“).
[60] Obdobně vykládáno v českém právu. PAŠEK, M., 2024, § 2910, marg. r. 26 (op. cit.). BEZOUŠKA, P., 2014, § 2910, marg. r. 61–68 (op. cit.).
[61] PAŠEK, M., 2024, § 2910, marg. r. 25 (op. cit.). BEZOUŠKA, P., 2014, § 2910, marg. r. 109 (op. cit.).
[62] JANOUŠKOVÁ, A., 2021, s. 98 a 182 (op. cit.).
[63] Podobně např. v případě zákona o legalizaci výnosů z trestné činnosti Nejvyšší soud dovodil, že jeho účelem je zabránit zneužití finančního systému státu k legalizaci výnosů z trestné činnosti a k financování terorismu, neslouží tedy k ochraně individuálních zájmů osob poškozených trestnou činností, a proto není ve vztahu k nim tzv. ochrannou normou [rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2022, sp. zn. 25 Cdo 418/2022].
[64] Protiprávnost je tak dána již vznikem újmy (koncept *Erfolgsunrecht*), resp. protiprávnost jednání se presumuje. V podrobnostech viz např. BeckOK BGB/Förster, 41st Ed. 1. 11. 2016, BGB § 823, marg. r. 18 (citováno z beck-online de).

v jednání.[65] Melzer však k tomu uvádí, že protiprávní jednání je každé jednání zasahující do absolutního práva poškozeného.[66] Tím zároveň fakticky razí menšinově zastávanou tezi (ctící německý přístup), že porušení konkrétní povinnosti není nezbytným předpokladem vzniku odpovědnosti.

Janoušková se v tomto ohledu oponentně[67] staví na stranu většiny a uvádí, že deliktní odpovědnost podle věty první může obstát vedle odpovědnosti podle věty druhé (předpokládající také porušení zákonných povinností), jen je-li zásah do absolutního práva chápán jako další, pátý předpoklad odpovědnosti, stojící vedle nutnosti porušení konkrétní zákonné povinnosti.[68]

Pokud jde o protiprávnost jednání povinné společnosti podle CSDDD, bude tedy porušení povinností podle Směrnice možné postihnout skrze § 2910 větu první OZ? Mám za to, že ano, a to bez ohledu, přijmeme-li závěr Melzera či Janouškové.

Na rozdíl od Německa, kde zákonodárce *de lege lata* výslovně zapovídá vznik odpovědnosti za porušení konkrétních povinností dle LkSG (již zmíněný § 3), tuzemské právo tento zákaz nezná. Je to logické, dosud pravidla náležité péče (vyjma zvláštních skutkových podstat – k nim viz dále) neupravuje. S ohledem na účel Směrnice a celkem jasný záměr zavést deliktní odpovědnost ve vztahu k náležité péči (který je patrný i ze znění Návrhu), nelze předpokládat, že by (rozumný) zákonodárce přistoupil k vyloučení odpovědnosti za porušování konkrétních směrnicových povinnosti po vzoru LkSG.

Tento závěr samozřejmě může být ovlivněn legislativním procesem a osudem balíčku Omnibus. Nelze vyloučit, že v rámci jednání budou pravidla soukromoprávní odpovědnosti podrobena ještě větší „čistce“, a to do té míry, že směrnicový text uplatnění civilní odpovědnosti za porušení povinností dle Směrnice zcela vyloučí. I tak by ale bylo možné v českém právu odpovědnost dovodit, bylo by však potřeba dovodit jiný právní základ protiprávnosti. V takovém případě by bylo možné detailněji uvažovat o aplikaci obecné prevenční povinnosti dle § 2900 OZ, která vyplňuje mezeru při aplikaci § 2910 věty první OZ tehdy, neexistuje-li konkrétní zákonné pravidlo (což koresponduje s pojetím protiprávnosti, jak jej chápe Janoušková výše).[69]

Nebude-li však aplikace obecných pravidel deliktní odpovědnosti podle občanského zákoníku při transpozici zapovězena, předpokladem vzniku odpovědnosti dle § 2910 věty první OZ bude porušení konkrétní povinnosti plynoucí ze Směrnice. Dovozovat v této souvislosti německý

---

[65] JANOUŠKOVÁ, A., 2021, s. 92 a literatura tam odkazovaná v PPČ 493 (op. cit.). I na s. 93 pak autorka konstatuje, že odklon od této protiprávnosti v jednání k protiprávnosti v účinku (po vzoru práva německého) je doktrínu většinově odmítán a odkazuje např. na názor Bezoušky. Jako zástupce příklonu k německému pojetí pak uvádí Pelikánovou.

[66] MELZER, F., 2018, § 2900, marg. r. 77 (op. cit.).

[67] Janoušková dle mého názoru správně poukazuje na skutečnost, že Melzerův výklad by znamenal příklon k německému pojetí protiprávnosti v účincích, a navíc by zcela popíral význam obecné prevenční povinnosti v českém deliktním právu. JANOUŠKOVÁ, A., 2021, s. 95 (op. cit.).

[68] JANOUŠKOVÁ, A., 2021, s. 96 (op. cit.).

[69] BEZOUŠKA, P., 2014, § 2910, marg. r. 4 (op. cit.). Shodně PAŠEK, M., 2024, § 2900, marg. r. 10 (op. cit.). Odlišně však MELZER, F., 2018, § 2900 (op. cit.).

koncept *Verkehrssicherungspflicht* anebo opírat se o obecnou prevenční povinnost, se tak zdá být nadbytečné (samozřejmě to není vyloučeno v případě zásahu do absolutního práva poškozeného v důsledku jednání, které není kryto požadavky Směrnice).

Stávající znění CSDDD spojuje vznik odpovědnosti pouze s porušením článků 10 a 11 (viz výklad výše). Návrh však okruh konkrétních povinností nelimituje. Po přijetí pravidel ve znění Návrhu tak bude možné odpovědnost dovodit v důsledku porušení jakékoli směrnicové povinnosti, která bude součástí náležité péče. Samozřejmě, nutným předpokladem vzniku odpovědnosti bude újma způsobená zásahem do absolutního práva.

Předpoklad zásahu do absolutního práva koresponduje s účelem Směrnice. Recitál 79 CSDDD hovoří o „*škodě na právním zájmu poškozeného.*“ Při vymezení škody nejdříve odkazuje na národní úpravy členských států (čímž umožňuje aplikaci nuancí při výkladu pojmu chráněný právní zájem, jak je naznačeno výše), aby následně sám příkladmo škody na právním zájmu vypočítával (*smrt, fyzickou nebo psychickou újmu, zbavení osobní svobody, ztrátu lidské důstojnosti nebo škodu na majetku dané osoby*). Samotná Směrnice tedy při formulování původní skutkové podstaty dle čl. 29 vycházela z odpovědnosti, která je důsledkem zásahu do absolutního práva poškozeného. Tomu, že inspiračním zdrojem pro Směrnici mohlo být právě znění § 823 odst. 1 BGB napovídá také původně vyžadované zavinění při porušení náležité péče.

Zásah do absolutního práva dle § 2910 věty první OZ není blíže vymezen (na rozdíl od německé úpravy, která chráněné zájmy vypočítává taxativně). Znění Směrnice dle Návrhu zachovává katalog konkrétních povinností v rámci náležité péče, jimiž má být předcházeno vzniku nepříznivých dopadů na lidská práva a životní prostředí. Nepříznivé dopady (dle čl. 3 odst. 1 písm. b) a c) CSDDD) přitom vymezuje skrze odkazy na konkrétní mezinárodní dokumenty, které obsahují výčet práv převážně absolutní povahy. Tento konstrukt se tak podobá výčtu práv, který obsahuje § 2 LkSG a není důvod dovozovat, že právě tato práva nemají být chráněna skrze § 2910 věta první OZ.

Z uvedeného výkladu tedy docházím k závěru, že české deliktní právo, obdobně jako německé právo v případě úpravy LkSG, dává prostor pro dovození odpovědnosti za porušení náležité péče dle Směrnice, a to skrze § 2910 větu první OZ.

Pokud jde o zavinění, sama směrnice ve znění Návrhu (na rozdíl od stávajícího znění CSDDD) jej neřeší. Uplatní-li se tedy § 2910 věta první OZ, bude ke vzniku odpovědnost třeba zavinění, a to alespoň ve formě nedbalosti. České právo přitom normuje[70] presumpci zavinění (§ 2911 OZ). Bude to tedy škůdce, kdo bude muset prokázat, že jednal s náležitou péčí.[71]

Škodou, která je podmínkou vzniku odpovědnosti podle § 2910 odst. 1 OZ, je škoda na absolutních právech poškozeného. Směrnice nijak neupravuje otázku nemajetkové újmy. Nebude-li tato otázka výslovně řešena transpozicí, uplatní se obecná pravidla podle § 2894 OZ. Dojde-li k zásahu do přirozeného práva člověka podle § 2956 OZ (což je častým příkladem

[70] Činí tak odlišně vůči právu německému, kde důkazní břemeno leží na poškozeném. JANOUŠKOVÁ, A., 2021, s. 44 (op. cit.).
[71] JANOUŠKOVÁ, A., 2021, s. 95 (op. cit.).

zásahu do absolutního práva dle § 2910 OZ), bude poškozenému náležet také náhrada nemajetkové újmy.

Nicméně, bude možné pod tuto škodu v případě porušení směrnicových povinností zahrnout také čistou majetkovou/ekonomickou škodu (*reine Vermögensschäden*; *pure economic loss*) a tzv. následnou ekonomickou škodu (*Vermögensfolgeschaden; consequential economic loss*)?

Jelikož čistá ekonomická škoda nepředpokládá zásah do absolutní práva poškozeného, není možné se jí podle § 2910 věta první OZ domáhat.[72] Obdobný přístup platí i pro právo německé.[73] Přijetí CSDDD na tomto ničeho nemění, resp. čistou ekonomickou škodu nijak neřeší.

Naopak, následná ekonomická škoda představuje majetkovou ztrátu utrpěnou v souvislosti se zásahem do absolutního práva.[74] Česká doktrína, po vzoru doktríny německé[75], dovozuje, že tuto škodu lze zahrnout pod § 2910 věta první OZ. To je ale v rozporu se záměrem unijní regulace, jelikož ta tuto škodu v případě porušení náležité péče zamýšlela neadresovat.[76] Bez výslovného zásahu zákonodárce tak následná ekonomická škoda po přijetí CSDDD bude implikovat odpovědnost dle § 2910 věty první OZ.

Závěrem je ještě třeba vypořádat se s přístupem Směrnice, která staví při plnění povinnosti náležité péče na principu odpovědnosti za proces/konání (*duty of effort/duty of means*). To plyne již z recitálu 19 CSDDD, který hovoří o tom, že „*Hlavními povinnostmi vyplývajícími z této směrnice by proto měly být povinnosti konat. Společnost by měla přijmout vhodná opatření, jejichž prostřednictvím lze dosáhnout cílů náležité péče účinným řešením nepříznivých dopadů způsobem přiměřeným stupni závažnosti a pravděpodobnosti nepříznivého dopadu*.“ To odpovídá v úvodu nastíněnému *risk-based* přístupu, s nímž má společnost cílit na plnění jednotlivých povinností. Recitál 80 CSDDD naznačuje, že při zkoumání protiprávnosti „*by měla být posuzována správnost jejího seřazení nepříznivých dopadů dle priority*.“ To znamená, že by měla být protiprávnost dovozena, pokud společnost provedla nesprávně rizikovou analýzu a neřešila ten hrozící nepříznivý dopad, který měl mít ve skutečnosti prioritu, a v důsledku toho došlo ke škodě na chráněném zájmu poškozeného. Pakliže však společnost na základě (řádné) provedené analýzy přijala dostatečná vhodná opatření k řešení konkrétního prioritního nepříznivého dopadu, neměl by jí být případný zásah do absolutního práva

---

[72] Jak uvádí Bezouška, prostá ekonomická škoda se hradí pouze v případě porušení normy, jejímž účelem je takové ztrátě zabránit (věta druhá § 2910 OZ), v případě úmyslného jednání proti dobrým mravům (§ 2909 OZ) a též v případě porušení smluvní povinnosti (§ 2913 OZ). Viz BEZOUŠKA, P., 2014, § 2910, marg. r. 56 (op. cit.). K obdobnému závěru blíže viz také JANOUŠKOVÁ, A., 2021, s. 108 (op. cit.). V případě odpovědnosti podle § 2910 věty druhé OZ je závěr opačný.

[73] MüKoBGB/Wagner, 8. Aufl. 2020, § 823 BGB, marg. r. 423. Pro odpovědnost podle § 823 odst. 2 OZ je závěr opačný (MüKoBGB/Wagner, 8. Aufl. 2020, § 823 BGB, marg. r. 534-535, 614); JANOUŠKOVÁ, A., 2021, s. 31 (op. cit.). Možnost domáhat se náhrady čisté majetkové škody je vlastní právu francouzskému. Viz BARSAN, I. *Scope and private enforcement of corporate sustainability due diligence requirements – A comparative approach*. In European Company Case Law (ECCL), 2023, č. 1, s. 50, nebo SAVOUREY, E., THOUVENIN, S. *La responsabilité des entreprises dans les chaînes d'approvisionnement*, Dalloz, 2023, s. 204 a násl.

[74] Viz JANOUŠKOVÁ, A., 2021, s. 27 (op. cit.).

[75] Tamtéž, s. 31.

[76] Viz recitál 79 CSDDD. Jako příklad Směrnice uvádí škodu pronajímatele způsobenou prodlením s hrazením nájemného zaměstnancem, který utrpěl škodu v důsledku porušení bezpečnostních norem společností.

poškozeného přičítán, jelikož bude absentovat hledisko protiprávnosti dle § 2910 věty první OZ, tj. bude absentovat porušení konkrétní zákonné povinnosti.[77]

ii. Vztah ke zvláštním skutkovým podstatám v občanském zákoníku

Vedle obecné deliktní odpovědnosti lze uvažovat při provádění náležité péče a jejím porušení o aplikaci zvláštních skutkových podstat, a to především škody z provozní činnosti (dle § 2924 OZ) a škody způsobené provozem zvlášť nebezpečným (dle § 2925 OZ). Obě tyto skutkové podstaty totiž počítají se standardizovaným výkonem péče v rámci vlastní provozní činnosti.

V případě škody z provozní činnosti nepanuje v doktríně shoda, zda se jedná o odpovědnost objektivní[78] či subjektivní s presumovaným (objektivizovaným) zaviněním provozovatele závodu (podnikatele)[79]. Ať již přijmeme jakýkoli z obou přístupů, vyloučení této odpovědnosti předpokládá, že provozovatel závodu vynaložil veškerou péči, kterou po něm lze rozumně požadovat, aby ke škodě nedošlo. Břemeno tvrzení a důkazní leží na straně škůdce.[80]

Bezouška uvádí, že „*nesnaží-li se provozovatel újmě předejít, jeví se jako nespravedlivé, aby vzniklá újma šla k tíži poškozeného*.“ Dovozuje proto, že poškozený zde nemusí dokazovat porušení konkrétní právní povinnosti na straně provozovatele závodu (protiprávnost se tedy presumuje), nýbrž jen vznik újmy vyvolané zvláštní povahou provozní činnosti.[81] *Kauzální nexus* tedy leží mezi provozní činností (provozem samotným) a vzniklou škodou.[82] Melzer v tomto ohledu shrnuje, že odpovědnost dle § 2924 OZ odpovídá obecné deliktní odpovědnosti (§ 2910 OZ), s tím rozdílem, že se určité její prvky (včetně protiprávnosti, což je rozdíl oproti § 2911 OZ) presumují.[83]

Recentní judikatura dovodila, že odpovědnost dle § 2924 OZ není dána, jestliže příčinou vzniku škody nebyla sama povaha provozní činnosti škůdce, ale porušení jeho (zákonných) povinností (například provést vhodná opatření). V takovém případě by se uplatnila obecná deliktní odpovědnost. [84] Takový závěr však nekoresponduje s nastíněnou konstrukcí této odpovědnosti. Zopakujme, že doktrína dovozuje, že i v případě § 2924 OZ musí být naplněny předpoklady odpovědnosti dle § 2910 OZ, tudíž i porušení povinnosti.[85] Dodržení veškeré rozumně požadovatelné péče totiž v sobě nutně zahrnuje povinnost dodržet všechny právní povinnosti (vztahující se především k bezpečnosti a rizikovosti jeho provozu).[86] Směrnicové požadavky náležité péče tak tento objektivní standard péče mohou modifikovat (zejména zpřísnit).

---

[77] Jiný přístup by v tomto případě plynul z aplikace § 823 odst. 1 BGB s ohledem na působení teorie protiprávnosti v účinku. Na místě by bylo vyloučit zavinění (*Fahrlässigkeit*) (k tomu viz např. MüKoBGB/Sprau 8. Aufl. 2020, § 823 BGB, marg. r. 135 a násl.) či prokázat materiální naplnění okolností vylučujících protiprávnost naplněním povinnosti péče, zejména povinnosti prevence (*Verkehrspflicht*) [k tomu viz SCHALL, A., MERKEL, S., 2023, Anh. § 3. (op. cit.)].

[78] PAŠEK, M., 2024, § 2924, marg. r. 1 (op. cit.). K příklonu k tomuto pojetí viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2019, sp. zn. 25 Cdo 1127/2018.

[79] MELZER, F., 2018, § 2924, marg. r. 13–16 (op. cit.); BEZOUŠKA, P., 2014, § 2924, marg. r. 15 (op. cit.).

[80] PAŠEK, M., 2024, § 2924, marg. r. 2 (op. cit.).

[81] BEZOUŠKA, P., 2014, § 2924, marg. r. 1 (op. cit.).

[82] PAŠEK, M., 2024, § 2924, marg. r. 4 (op. cit.).

[83] MELZER, F., 2018, § 2924, marg. r. 27 (op. cit.).

[84] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2017, sp. zn. 25 Cdo 5329/2016.

[85] MELZER, F., 2018, § 2924, marg. r. 75 (op. cit.).

[86] Obdobně MELZER, F., 2018, § 2924, marg. r. 106 (op. cit.).

Tato skutková podstata z hlediska svého účelu sleduje prevenční funkci. Nutí provozovatele vyvinout rozumně požadovatelné úsilí k snížení rizika vzniku škody.[87] V tomto ohledu lze vysledovat podobnost s cíli Směrnice (*duty of effort/duty of means*). Nicméně, Melzer jádro účelu této odpovědnosti vidí v čistě v řešení důkazní nouze poškozeného.[88]

Odchylku od Směrnice (jakož i od § 2910 OZ) naopak představuje osobní rozsah § 2924 OZ. Ustanovení dopadá na provozovatele závodu, kam spadá například i podnikající člověk. Směrnice naopak cílí pouze na určené obchodní korporace.

Ustanovení § 2924 OZ dopadá pouze na škodu vzniklou vlastní provozní činností, věcí při ní použitou nebo vlivem (vlastní provozní) činnosti na okolí (například imisemi). Jde tedy o různé případy působení provozu (například manipulace se zbožím v prodejně, pád stromu na automobil v autokempu, hluk strojového zařízení).[89] Škoda se přitom musí projevit vně provozu.[90] Na rozdíl od Směrnice tedy škodní nárok může uplatnit pouze osoba stojící vně provozu. To znamená, že například zaměstnanec společnosti se škody domáhat nemohl.

Odpovědnost není, oproti § 2910 větě první OZ, limitována na zásah do absolutního práva poškozeného. To je rozdíl oproti cíli Směrnice tak, jak bylo vysvětleno výše.

S ohledem na výše uvedené lze shrnout, že v mnoha případech vzniku škody (v důsledku porušení povinností dle Směrnice), bude-li takováto škoda představovat zásah do absolutního práva třetí osoby (tj. osoby vně provozu škůdce), bude možné postihnout tuto škodu jak podle § 2910 věty první OZ, tak též podle § 2924 OZ. To potvrzuje i Melzer, který uvádí, že mezi oběma skutkovými podstatami není potřeba dovozovat vztah obecnosti a speciality.[91]

Odpovědnost za škodu způsobenou provozem zvláště nebezpečným (dle § 2925 OZ) je koncipována jako odpovědnost objektivní vystavěná na tzv. nexu ohrožení, tj. nutně předpokládá (dovolenou) existenci zdroje zvýšeného nebezpečí.[92] Rozdíl oproti § 2924 OZ, který jinak také sleduje prevenční funkci, spočívá v tom, že u zvláštně nebezpečného provozu nelze předem vyloučit riziko vzniku závažné škody ani při vynaložení řádné péče.

V tomto ohledu není bez zajímavosti, že původní návrh Směrnice[93] počítal s výčtem provozů, resp. odvětví, pro která, právě z hlediska jejich rizikovosti a nebezpečnosti, měla být náležité péče přísnější. Mezi tato odvětví řadil například textilní průmysl, zemědělství, rybolov či těžbu nerostných surovin. Nicméně ne všechny provozy, které by spadaly pod výčet dle návrhu, by zřejmě bylo možné považovat za zvláště nebezpečné ve smyslu tuzemské úpravy. Ustanovení § 2925 odst. 2 OZ zakládá vyvratitelnou domněnku nebezpečnosti v případě továrního provozu (velkovýroby[94]) nebo užití výbušné či jiné nebezpečné látky.

---

[87] Tamtéž, marg. r. 18.
[88] Tamtéž, marg. r. 79.
[89] Tamtéž, marg. r. 86 a 100.
[90] PAŠEK, M., 2024, § 2924, marg. r. 9 (op. cit.). Melzer však oponuje, že se může jednat i o škodu vzniklou osobě účastnící se na provozu (např. samostatnému pomocníkovi). MELZER, F., 2018, § 2924, marg. r. 92 (op. cit.).
[91] MELZER, F., 2018, § 2924, marg. r. 65 (op. cit.).
[92] PAŠEK, M., 2024, § 2925, marg. r. 1 a 4 (op. cit.). Taktéž MELZER, F., 2018, § 2925, marg. r. 16 (op. cit.).
[93] Viz návrh směrnice Evropského Parlamentu a Rady o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti a o změně směrnice (EU) 2019/1937 (COM/2022/71 final), recitál 22.
[94] BEZOUŠKA, P., 2014, § 2925, marg. r. 19 (op. cit.).

Stejně jako v případě § 2924 OZ škoda není limitována zásahem do absolutního práva poškozeného.

S ohledem na charakter odpovědnosti není zavinění relevantní, jde o přísnou odpovědnost za tzv. vnitřní náhodu. Liberační důvody, které zde prokazuje provozovatel, jsou taxativní. Spadá pod ně vyšší moc (která musí zasáhnout zvnějšku[95]), vlastní jednání poškozeného[96] a neodvratitelné jednání třetí osoby (tj. osoby vně provozu). Odpovědnost předpokládá také uplatnění tzv. alternativní/potenciální kauzality[97] podle § 2925 odst. 2 OZ v případech, kdy by nesení důkazního břemene mohlo být až příliš složité.

Pokud jde o řádnou péči, Melzer dochází k závěru, že jde o stejnou kvalitu péče, kterou předpokládá § 2924 OZ.[98] Ostatně i pro tam uvedenou péči neshledává odchylku od péče odborné kladené na provozovatele závodu (tj. podnikatele).

Aniž by bylo nezbytně nutné tuto skutkovou podstatu dále rozebírat, mám za to, že i tato odpovědnost může v případě porušení náležité péče dle Směrnice připadat v úvahu. Ačkoli Směrnice nakonec přímo necílí na konkrétní charakter provozu, a tudíž do její osobní působnosti mohou spadat i provozy nenaplňující podmínku zvláštní nebezpečnosti, v praxi řada provozů tuto podmínku naplní. Nedodržené náležité péče může být například důvodem pro neprokázání liberačního důvodu v podobě neodvratitelného jednání třetí osoby.

iii. Odpovědnost za škodu způsobenou dceřinou společností nebo obchodním partnerem

Směrnice cílí na zavedení povinnosti náležité péče v rámci celého podnikatelského seskupení, jakož i v rámci řetězce činností povinné společnosti. Stávající znění Směrnice[99], sledujíc obecný zájem na převzetí odpovědnosti za environmentální a lidskoprávní škody vznikající v rámci „globálního Jihu“[100], tak zřejmě předpokládá odpovědnost mateřské společnosti v případě porušení povinnosti náležité péče dceřinou společností.[101] Nynější Návrh však ponechává charakter odpovědnosti v rámci skupiny výlučně na členských státech, resp. zachovává pouze pravidlo o solidární odpovědnosti (čl. 29 odst. 5 CSDDD[102]). Otázka tedy zní,

---

[95] PAŠEK, M., 2024, § 2925, marg. r. 14 (op. cit.). Taktéž BEZOUŠKA, P., 2014, § 2925, marg. r. 11 (op. cit.).

[96] Přičemž doktrína se neshoduje, zda je potřeba zaviněné jednání poškozeného. Viz BEZOUŠKA, P., 2014, § 2925, marg. r. 12 (op. cit.). Opačně PAŠEK, M., 2024, § 2925, marg. r. 15 (op. cit.), nebo MELZER, F., 2018, § 2925, marg. r. 239 (op. cit.).

[97] Bezouška hovoří o kauzalitě alternativní. BEZOUŠKA, P., 2014, § 2925, marg. r. 17 (op. cit.). Melzer však oponuje, že jde o kauzalitu potencionální [k odlišnostem viz MELZER, F., 2018, § 2925, marg. r. 150 (op. cit.)].

[98] MELZER, F., 2018, § 2925, marg. r. 63 (op. cit.).

[99] Viz čl. 29 odst. 1 posl. věta CSDDD: *„Společnost nelze činit odpovědnou, pokud škodu způsobili pouze její obchodní partneři v jejím řetězci činností.“*

[100] Ostatně, jak uvádí Bezouška, koncepce odpovědnosti principála za škodu způsobenou pomocníkem sleduje obdobný účel, byť ne v takovém makro měřítku. BEZOUŠKA, P., 2014, § 2914, marg. r. 1 (op. cit.).

[101] Když výslovné vyloučení odpovědnosti (čl. 29 odst. 1 posl. věta CSDDD), jehož samotný účel je pochybný (měla-li být odpovědnost povinné společnosti koncipována jako odpovědnost za zavinění), platí pouze pro obchodní partnery a nikoli pro dceřiné společnosti. Viz BARSAN, I., 2023, s. 50 (op. cit.).

[102] Viz čl. 29 odst. 5 CSDDD ve znění Návrhu: *„Občanskoprávní odpovědností společnosti za škody podle tohoto článku není dotčena občanskoprávní odpovědnost jejích dceřiných společností ani přímých či nepřímých obchodních partnerů v řetězci činností společnosti. Pokud škodu způsobily daná společnost a její dceřiná společnost nebo přímý či nepřímý obchodní partner společně, nesou odpovědnost společně a nerozdílně, aniž jsou dotčena ustanovení vnitrostátních právních předpisů týkající se podmínek společné a nerozdílné odpovědnosti a regresního práva.“*

nakolik je možné činit odpovědnou povinnou (mateřskou) společnost za porušení náležité péče její dceřinou společností či obchodním partnerem.

Dosavadní doktrína staví na právní a majetkové samostatnosti jednotlivých členů podnikatelského seskupení (skupiny), která zahrnuje i vlastní odpovědnost. Doktrína tento princip označuje jako *Trennungsprinzip*.[103] Přičitatelnost škody, kterou způsobí entity v rámci řetězce činností (zejména dceřiné společnosti), samotné povinné společnosti by totiž prakticky představovala zásadní prolomení korporačního závoje (*piercing the corporate veil*).[104]

Jak německé, tak francouzské deliktní právo je v zásadě vykládáno[105] tak, že porušení povinnosti náležité péče (výlučně) dceřinou společností nemůže být bez dalšího přičítáno společnosti mateřské. Totéž platí i pro porušení povinnosti obchodním partnerem.

Francouzská úprava vylučuje postavení dceřiné společnosti jako pomocníka, chybí-li ve vztahu mezi mateřskou a dceřinou společností významný prvek závislosti.[106] Pokud jde o uplatnění obecné deliktní odpovědnosti mateřské společnosti, francouzská doktrína argumentuje charakterem škody, kdy zákon o bdělosti výslovně adresuje škodu, které mohlo být zabráněno plněním povinnosti bdělosti.[107] Mateřská společnost, jako společnost povinná vyhotovit plán bdělosti za celou skupinu, tak bude odpovídat (výlučně) za škodu, které mohla předejít plněním svých povinností (bdělostí), nebude však solidárně odpovídat s dceřinou společností či obchodním partnerem za celkovou škodu vzniklou poškozenému (jelikož právní základ pro vznik odpovědnosti těchto entit bude odlišný). Lze souhlasit s Barsan, která k tomu podotýká, že v praxi bude velmi pravděpodobné, že konečnou škodu způsobí přímo dceřiná společnost nebo obchodní partner v rámci řetězce povinné společnosti. Případná škoda, kterou bude povinná společnost povolána nahradit, tak nebude odpovídat plné výši škody poškozeného.[108]

Dle německého práva připadá odpovědnost mateřské společnosti za škodu způsobenou společností dceřinou v úvahu, pakliže lze dceřinou společnost považovat za (nesamostatného[109]) pomocníka (*Verrichtungsgehilfe*[110]) dle zvláštní skutkové podstaty v § 831 BGB. V takovém případě se zavinění dceřiné společnosti přičítá společnosti mateřské.[111] Vedle toho však § 831 odst. 1 věta druhá BGB předpokládá také vlastní odpovědnost principála (mateřské společnosti) za vhodný výběr pomocníka – dceřiné společnosti.[112]

I v kontextu LkSG[113] je dovozováno, že pro vznik odpovědnosti je potřeba faktická závislost dceřiné společnosti na (nedbalé) společnosti mateřské.[114] Tudíž, mateřská společnost bude odpovědná podle 831 BGB (neuplatní-li se důvody vyvinění), pokud byla dceřiná společnost

---

[103] Např. SCHMIDT, K. *Gesellschaftsrecht,* 4. vyd., Köln, Carl Heymanns, 2002, s. 218.
[104] BARSAN, I., 2023, s. 34 (op. cit.).
[105] PIETRANCOSTA, A, 2024, s. 295 (op. cit), Taktéž BARSAN, I., 2023, s. 44 (op. cit.). Ta pro takovou odpovědnost mateřské společnosti užívá pojmu z *common law*, a to *vicarious liability*.
[106] BARSAN, I., 2023, s. 34 (op. cit.).
[107] Čl. 2 LdV (resp. čl. L. 225-102-5 francouzského obchodního zákoníku).
[108] BARSAN, I., 2023, s. 45 (op. cit.).
[109] MELZER, F., 2018, § 2914, marg. r. 82 (op. cit.).
[110] Viz např. Beck-OK BGB/Förster, 68. Aufl., 2023, § 831 BGB, marg. r. 9 a 10.
[111] Srov. JANOUŠKOVÁ, A., 2021, s. 40 (op. cit.).
[112] MELZER, F., 2018, § 2914, marg. r. 93 (op. cit.).
[113] Obecně k tomu taktéž, marg. r. 82.
[114] BGH, Urt. v. 6.11.2012 - VI ZR 174/11 = NJW 2013 1002, marg. r. 16.

zcela podrobena jednotnému řízení a ocitala se v závislém postavení, nebo byla dokonce „pouhou prodlouženou rukou“ mateřské společnosti.[115] Pouhý vztah ovládání, a dokonce ani jednotné koncernové řízení (*Konzern* dle § 18 AktG) však nestačí.[116]

Povinnosti plynoucí společnostem z LkSG, jakož i budoucí povinnosti dle Směrnice (například zavedení systému řízení rizik či mechanismů smluvního vynucování udržitelnosti), bez dalšího postavení pomocníka (ve smyslu § 831 BGB) na straně dceřiné společnosti nezaloží.[117] To samé platí i pro vztah společnosti a jejího obchodního partnera (coby nezávislého podnikatele) v rámci řetězce činností, kdy obchodní partner vystupuje vůči společnosti jako partner v rámci hospodářského styku.[118] Aplikace § 831 BGB pro případ obchodního partnera – pomocníka, by tak byla možná pouze při naplnění funkčních vazeb obdobně jako v případě dceřiných společností.[119]

Nebudou-li naplněny podmínky uvedené výše pro uplatnění odpovědnosti mateřské společnosti podle § 831 BGB, bylo by možné ji dovozovat ze samotného § 823 odst. 1 BGB? Německá doktrína tradičně docházela k závěru, že takovou odpovědnost mateřské společnosti dovozovat nelze. Odpovědnost mateřské společnosti podle § 823 odst. 1 BGB v sobě totiž zahrnovala tzv. organizační odpovědnost, tj. odpovědnost za organizaci (a bezpečnost) vlastního provozu (*Verkehrssicherungspflicht*[120]*)*, nikoli (bez dalšího) též odpovědnost za provoz a řízení společností dceřiných. Nicméně, po přijetí LkSG část doktríny připouští, že rozsah tzv. organizační odpovědnosti dle § 823 odst. 1 BGB je širší.[121] Podílí-li se mateřská společnost na (denním i strategickém) řízení dceřiné společnosti (přitom míra takového vlivu bude z hlediska možného vzniku odpovědnosti kruciální), může být součástí její organizační odpovědnosti také odpovědnost za škodu způsobenou dceřinou společností. Nicméně, funkčně jde o shodný závěr jako v případě, kdy dceřinou společnost kvalifikujeme jako pomocníka mateřské společnosti ve smyslu § 831 BGB.

Bez zajímavosti není, že německá doktrína v tomto ohledu vykazuje příklon k recentnímu přístupu britských soudů k odpovědnosti za udržitelné jednání v rámci dodavatelských řetězců a částečně tak dovozuje prolomení *Trennungsprinzip*.[122] Například v rozhodnutí *Lungowe v. Vedanta Resources*[123] britský Nejvyšší soud připustil (opírajíce se o obecné principy deliktního práva) odpovědnost mateřské společnosti v případě, pokud vykonává zásadní vliv na management (tj. obchodní vedení na denní bázi) své dceřiné společnosti. V navazujícím

[115] Viz SCHALL, A., MERKEL, S., 2023, Anh. § 3., marg. r. 49 (op. cit.). Obdobně SCHALL, A. Die Mutter-Verantwortlichkeit für Menschenrechtsverletzungen ihrer Auslandstöchter. In *Zeitschrift für Unternehmens-und Gesellschaftsrecht,* 2018, s. 479–512.
[116] LIEDER, J., MEYER, S., s. 64 (op. cit.). Taktéž FLEISCHER, H., 2022, s. 923 (op. cit.).
[117] Tamtéž.
[118] Např. Obdobně SCHALL, A., MERKEL, S., 2023, Anh. § 3., marg. r. 50 (op. cit.).
[119] Viz BGH ZIP 1989 830, 833 = Urt. of 28.2.1989 – XI ZR 70/88, kde soud dovodil postavení pomocníka v případě obchodní společnosti vůči faktickému řediteli. V tuzemském právu, jakkoli nakonec nebylo shledáno postavení faktického vedoucího, srov. např. kauzu OP Prostějov (viz argumenty v KSBR 39 Ins 398/2010–B–156), kde krajský soud posuzoval míru vlivu věřitele na řízení upadnuvšího dlužníka.
[120] Viz rozhodnutí Cf. RGZ 53 53, 58 nebo RGZ 53 276, 281 f.
[121] Viz LIEDER, J., MEYER, S., s. 66 (op. cit.) a literatura tam uvedená v PPČ č. 100.
[122] SCHALL, A., 2018. s. 511 (op. cit.).
[123] *Lungowe v Vedanta Resources plc* [2019] UKSC 20. Jádrem tohoto sporu, který však skončil mimosoudním vyrovnáním, byla odpovědnost za environmentální škody a škody na zdraví způsobené v Zambii při činnosti společnosti KCM, dceřiné společnosti britské společnosti Vedanta Resources.

rozhodnutí ve věci *Okpabi v Royal Dutch Shell*[124], Nejvyšší soud UK shledal mateřskou společnosti odpovědnou za škodu vzniklou činností její dceřiné společnosti, jelikož mateřská společnosti vykonávala dlouhodobě intenzivní faktický vliv na řízení této své dceřiné společnosti, a to například i skrze jednotný koncernový rámec *compliance*.[125]

Pokud jde o možnou odpovědnost povinné společnosti za škodu způsobenou jejím obchodní partnerem, ani skrze § 823 odst. 1 BGB pro ni německé právo nedává příliš prostoru[126], ledaže by mezi společností a jejím obchodním partnerem existoval faktický řídící vztah.[127]

V kontextu české právní úpravy se odpovědnosti za třetí osoby dotýkají § 167, § 1935 a § 2914 OZ.[128] V doktríně přitom nepanuje shoda nad vztahem jednotlivých ustanovení. S ohledem na rozsah tohoto textu zde není prostor se jednotlivými pohledy blíže zabývat. Přehledně je zpracovala Janoušková.[129] S jistou dávkou zjednodušení lze zobecnit, že § 167 OZ, jakož i § 1935 jsou pravidly speciálními vůči § 2914 OZ. Jak Pašek, tak Melzer současně uvádí, že § 2914 OZ dopadá na deliktní odpovědnost principála při použití pomocníka k činnosti, při níž vznikla škoda (tj. byla jednáním naplněna některá ze skutkových podstat odpovědnosti, zejména § 2910 OZ).[130] Z tohoto důvodu se dále věnujme blíže tomuto pravidlu.

Ustanovení § 2914 OZ rozlišuje tzv. nesamostatného pomocníka (věta první) a samostatného pomocníka (věta druhá). Nesamostatným pomocníkem, nebo také pomocníkem v užším slova smyslu, se dle § 2914 OZ rozumí každý, kdo pro jiného (ať již nahodile nebo soustavně, úplatně či bezúplatně) vykonává určitou činnost v podřízeném postavení, dle jeho pokynů a v jeho zájmu.[131] Bezouška k tomu dodává, že nesamostatný pomocník nejedná vlastním jménem a na vlastní riziko.[132] Škoda přitom musí být způsobena při činnosti, k níž byl pomocník principálem vybrán. Musí být dána tzv. funkční souvislost.[133]

Nesamostatným pomocníkem (zaviněně) způsobená škoda se přičítá principálovi.[134] Ten se přitom odpovědnosti nemůže zprostit ani prokázáním náležité péče při delegaci činnosti na pomocníka.[135] Melzer k tomu však (zřejmě po vzoru BGB) dodává, že v případě, kdy

---

[124] *Okpabi v Royal Dutch Shell plc* [2021] UKSC 3. K příkladům takového faktického řízení viz odst. 26. Soud též konkrétně uvedl, že pro vznik odpovědnosti mateřské společnosti je klíčový „*the extent to which the parent did take over or share with the subsidiary the management of the relevant activity*" (viz odst. 147). Tento spor se týkal odpovědnosti za ekologické škody v Nigérii způsobené společností SPDC, dceřinou společností Royal Dutch Shell (která měla do roku 2021 sídlo v Nizozemí, ale působila i na britském trhu a tamní burze).

[125] K těmto a dalším rozhodnutím MUÑOZ, D. R. The Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD). Everything, everywhere, all at once? In *EUSFiL Research Working Paper Series*, 2025, č. 1, s. 19 a násl. Dostupný zde: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=5105205.

[126] Viz LIEDER, J., MEYER, S., s. 68 (op. cit.).

[127] Viz PPČ 120.

[128] JANOUŠKOVÁ, A., 2021, s. 113 (op. cit.).

[129] Tamtéž, s. 114. Na ni navazuje ještě Flídr [FLÍDR, J. *Deliktní odpovědnost člena statutárního orgánu obchodní korporace vůči třetím osobám*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 55 a násl.].

[130] PAŠEK, M., 2024, § 2914, marg. r. 2 (op. cit.). MELZER, F., 2018, § 2914, marg. r. 86 (op. cit.).

[131] PAŠEK, M., 2024, § 2914, marg. r. 7 (op. cit.).

[132] BEZOUŠKA, P., 2014, § 2914, marg. r. 10 (op. cit.).

[133] Tamtéž, marg. r. 12–14.

[134] Tamtéž, marg. r. 6.

[135] PAŠEK, M., 2024, § 2914, marg. r. 8 (op. cit.). Taktéž BEZOUŠKA, P., 2014, § 2914, marg. r. 6 (op. cit.). Opačně viz německé právo. Jak upozorňuje Melzer, případný zaviněně špatný výběr osoby pomocníka povede k přímé odpovědnosti principála, nikoli k přičítání odpovědnosti pomocníka principálovi. MELZER, F., 2018, § 2914, marg. r. 90 (op. cit.).

pomocníkovo jednání nenaplňuje znaky odpovědnosti, například není-li pomocník způsobilý k zavinění, je možné činit principála přímo odpovědným za zaviněně nevhodný výběr osoby pomocníka nebo dohled na ním (odpovědnost za delegaci).[136]

V praxi je sporné, nakolik lze u nesamostatného pomocníka dovozovat přímou odpovědnost za způsobenou škodu vedle odpovědnosti principála. Doktrína se částečně k dovození této přímé odpovědnosti přiklání.[137] Tento příklon naznačuje i judikatura.[138] Pro účely našeho výkladu je ale klíčová spíše otázka opačná, tj. je potřeba se ptát, kdy je dceřiná společnost či obchodní partner právě takovým pomocníkem, jehož protiprávní jednání bude přičítáno povinné společnosti dle Směrnice.

Věta druhá § 2914 OZ míří na pomocníka samostatného neboli na subdodavatele a koresponduje s německým pojetím (§ 831 odst. 2 BGB). Ten zde není v žádném podřízeném postavení vůči principálovi ani od něj nepřijímá žádné pokyny či příkazy. V případě podnikatele již z povahy jeho činnosti (viz § 420 odst. 1 OZ). Jeho činnost tak není principálem nijak organizována. Povinným k náhradě škody zde bude pomocník, principál je „pouhým" zákonným ručitelem.

Vlastní odpovědnost principála je v případě § 2914 věty druhé OZ limitována na odpovědnost za delegaci, tj. za řádný výběr pomocníka (*culpa in eligendo*), instruování (*culpa in instruendo*) a kontrolu (*cupla in inspiciendo*). Důkazní břemeno ohledně porušení těchto delegačních povinností dle Paška nese poškozený.[139] To však ale neplatí, je-li zavinění principála objektivizované, tj. například při odpovědnosti dle § 2912 odst. 2 nebo 2924 OZ.[140]

S vědomím toho, že otázka přičitatelnosti škodního jednání dceřiné společnosti či obchodního partnera povinné společnosti, by jistě vydala na samostatné pojednání (a to nejen k § 2914, ale i k § 1935 OZ), pokusím se zde možný závěr pouze nastínit. Mám za to, že i české právo dává za určitých podmínek prostor pro dovození odpovědnosti mateřské společnosti za porušení náležité péče dceřinou společností (vedlo-li ke vzniku škody), výjimečně také obchodním partnerem. Opět zde můžeme, tentokrát však pouze částečně, čerpat z přístupu německého.

Domnívám se, že odpovědnost za porušení náležité péče dle Směrnice bude možné přičíst povinné české společnosti tehdy, naplní-li dceřiná společnosti či obchodní partner znaky nesamostatného pomocníka. To však prakticky bude znamenat, že musí být naplněny prvky organizační závislosti obdobně, jako je to dovozováno v německé doktríně a opatrně také v britské judikatuře. Nepovažuji tedy za uplatnitelný názor Bezoušky, podle něhož je pro

---

[136] MELZER, F., 2018, § 2914, marg. r. 111 (op. cit.).
[137] V podrobnostech viz např. PAŠEK, M., 2024, § 2914, marg. r. 11 (op. cit.) a literatura tam uvedená.
[138] Z judikatury k § 2914 OZ plyne, že jeho smyslem je „*posílení ochrany poškozeného, neboť v případě porušení zákonné povinnosti (§ 2910 OZ) jednajících osob má možnost požadovat náhradu od obou, tedy jak od toho, kdo škodu způsobil (pomocník), tak od toho, kdo má z činnosti pomocníka prospěch (hlavní osoba). Bezdůvodné zbavení poškozeného možnosti domáhat se náhrady po pomocníkovi odporuje obecným pravidlům, podle nichž by obě tyto osoby měly být povinny k náhradě společně a nerozdílně; v případě tzv. samostatného pomocníka (§ 2914 věty druhé OZ) pak odpovídá primárně pomocník a hlavní osoba za jeho závazek za tam uvedených podmínek ručí. V obecné rovině je tedy nutné přijmout závěr, že poškozenému současná právní úprava zásadně neupírá přímý nárok na náhradu škody vůči pomocníkovi*." Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2024, sp. zn. 25 Cdo 132/2024.
[139] PAŠEK, M., 2024, § 2914, marg. r. 14 (op. cit.).
[140] Viz MELZER, F., 2018, § 2924, marg. r. 65 (op. cit.).

postavení nesamostatného pomocníka relevantní již pouhá možnost udělování pokynů nebo výkonu kontroly a nezáleží tedy, zda takto principál fakticky činí.[141] V případě dceřiných společností tak bude klíčové posouzení intenzity jednotného koncernového řízení tak, jak jej předpokládá § 79 ZOK[142].

Zároveň lze opatrně připustit, že nastíněný výklad otevírá prostor pro dovození přímé odpovědnosti povinných tuzemských společností za případné škody způsobené nevhodně zvolenými, instruovanými či kontrolovanými obchodními partnery (ať již půjde, v praxi častěji, o pomocníky nesamostatné, či o pomocníky samostatné). Pravidla náležité péče dle Směrnice vymezující například povinnost zavést konkrétní opatření do vztahů s obchodními partnery (a *ultima ratio* takové vztahy i pozastavit) nebo povinnost pravidelné kontroly a monitoringu řetězce činností a entit v něm, tak mohou hrát roli při nesení důkazního břemene ohledně splnění podmínek delegace principálem. To vše ovšem za podmínky, bude-li dovozeno, že obchodní partner v rámci řetězce činnosti, vykonával svou činnost pro povinnou společnost jako pomocník.

Pro úplnost, pokud jde o solidární odpovědnost, Směrnice (ve znění Návrhu) odpovídá tuzemské úpravě, konkrétně ustanovením § 2915 až § 2917 OZ. Směrnice nenaznačuje možnost vyloučení aplikace § 2915 odst. 2 OZ, tedy možnosti, aby soud rozhodl o tom, že určitý škůdce nahradí škodu (jen) podle své účasti na škodlivém následku.[143] Směrnice přitom hovoří o „společně způsobené škodě“, adresuje tedy zřejmě spoluzavinění tak, jak je vykládáno pode obecné deliktní úpravy[144] a zahrnuje i souběžnou a kumulativní kauzalitu.[145] S ohledem na obecné znění Směrnice není důvod se domnívat, že by byla vyloučena kauzalita alternativní.[146]

iv. Další aspekty povinnosti k náhradě škody za porušení náležité péče

Bez ohledu na budoucí postup zákonodárce, tj. zda bude dovozen právní základ pro odpovědnost za porušení náležité péče dle Směrnice již ze stávajícího deliktního práva, nebo zda bude shledána potřeba modifikovat stávající skutkové podstaty či dokonce zavést novou skutkovou podstatu odpovědnosti, Směrnice ve znění Návrhu zachovává několik dílčích požadavků na harmonizaci.

Čl. 29 odst. 2 CSDDD ve znění Návrhu, vyžaduje plné odškodnění škody, resp. újmy. Nicméně, taková reparace nesmí vést k nadměrnému odškodnění, ať již prostřednictvím odškodnění s represivní funkcí, vícenásobné či jiné náhrady škody (*punitive, multiple or other types of damages*). České právo s tímto koresponduje, resp. stojí na kompenzační funkci a na zásadě

---

[141] BEZOUŠKA, P., 2014, § 2914, marg. r. 10 (op. cit.).
[142] Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů.
[143] Srov. odlišnou úpravu v § 5 odst. 1 zákona č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže (dále jen „ZoNŠHS“), a komentář k tomuto ustanovení [KINDL, J. § 9. In KINDL, J., PAVELKA, T., HUBKOVÁ, P. *Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, marg. r. 1].
[144] Viz PAŠEK, M., 2024, § 2915, marg. r. 3–12 (op. cit.).
[145] Obdobně srov. výklad k solidární odpovědnosti dle ZoNŠHS, podle něhož „společné jednání“ škůdců zahrnuje i tzv. kumulativní a konkurující kauzalitu. KINDL, J., 2019, § 5, marg. r. 3 (op. cit.).
[146] Opačně v poměrech ZoNŠHS KINDL, J., 2019, § 5, marg. r. 8 (op. cit.).

plné náhrady škody (§ 2952 OZ).[147] Represivní (sankční) funkci náhrada škody v českém právu neplní.[148]

Dále přetrvá povinnost harmonizovat úpravu promlčecí lhůty k uplatnění práva na náhradu škody za porušení náležité péče.[149] Tu směrnice upravuje jako minimálně pětiletou.[150] Ačkoli Směrnice výslovně neurčuje, zda se jedná o lhůtu subjektivní či objektivní, s ohledem na pravidla počátku jejího běhu, která dále upravuje, lze usuzovat, že jde o lhůtu subjektivní. Podle české právní úpravy činí obecná subjektivní promlčecí lhůta 3 roky.[151] Harmonizace by tak vyžadovala speciální úpravu subjektivní promlčecí doby a (zřejmě) také vyloučení aplikace § 630 OZ upravujícího odklon od zákona, resp. omezení jeho aplikace na možnost smluvního prodloužení promlčecí doby.[152] Objektivní promlčecí lhůta v případě práva na náhradu škody činí 10 let, resp. 15 let od okamžiku vzniku škody.[153] Lze mít za to, že směrnice její aplikaci v případě porušení náležité péče nebrání. Při úpravě promlčení lze odkázat na specifickou úpravou promlčení v zákoně o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže (viz § 9).

Podle Směrnice promlčecí lhůta nepočne běžet dříve, než se žalobce (poškozený) dozví nebo než lze rozumně předpokládat, že má vědomost o daném (protiprávním) jednání, o vzniku újmy a totožnosti porušitele.[154] V tomto ohledu jsou předpoklady pro běh promlčecí lhůty dle § 620 odst. 1 OZ podobné s tím, že Směrnice výslovně zmiňuje o vědomost o protiprávnosti jednání. Mám za to, že tato podmínka je v tuzemském právu imanentní vědomosti o osobě povinné k náhradě škody a není tedy nutné tuto podmínku vykládat odchylně.

Lze předpokládat, že v otázce vědomosti o vzniku škody Směrnice, shodně jako tuzemské právo, nepředpokládá vědomost o přesné částce.[155] A dále, na rozdíl od Směrnice, která předpokládá vědomost o totožnosti porušitele, česká úprava předpokládá vědomost o osobě povinné k náhradě škody.

Vlastní možnost poškozeného vědět o škodě je přitom třeba vykládat s ohledem na § 619 odst. 2 OZ jako okamžik, kdy oprávněná osoba věděla nebo měla a mohla vědět o okolnostech rozhodných pro počátek běhu promlčecí lhůty.[156] Směrnice přitom počítá s vědomostí či

---

[147] Viz BEZOUŠKA, P., 2014, § 2952, marg. r. 2 (op. cit.).
[148] PAŠEK, M., 2024, § 2894, marg. r. 6 (op. cit.). Obdobně viz např. DOLEŽAL, R. Sankční funkce náhrady újmy – punitive damages v českém právu? In *Právní rozhledy*, 2018, č. 8, s. 279-283. Opačně např. ŽIVĚLOVÁ, A. Umožňuje nový občanský zákoník přiznat v řízení o náhradě nemajetkové újmy punitive damages? In *Bulletin advokacie*, 2016, č. 4, s. 24-30.
[149] Z dikce směrnice je patrné, že inspiračním zdrojem pro tato pravidla byla směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži. Ta je transponována do zákona č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže.
[150] Čl. 29 odst. 2 písm. a) CSDDD.
[151] Ust. § 629 odst. 1 OZ.
[152] Srov. ale výklad k § 9 ZoNŠHS, kde Kindl dochází k závěru, že ačkoli plyne specifická minimální délka promlčecí lhůty ze směrnice, je zřejmě možné ji vyložit jako dispozitivní, avšak s obecným korektivem daným nutností dodržení principu ekvivalence a účinného uplatňování unijního práva. Viz KINDL, J., 2019, § 9, marg. r. 6 (op. cit.).
[153] Ust. § 636 odst. 1, resp. 2 OZ.
[154] Čl. 29 odst. 2 písm. a) al. 3 CSDDD.
[155] K tomu viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. 25 Cdo 3401/2011. Ke shodnému závěru dochází KINDL, J., 2019, § 9, marg. r. 9 (op. cit.).
[156] Shodně BODEČKOVÁ, J. § 620. In PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol., 2019, marg. r. 4. (op. cit.).

přiměřeným předpokladem vědomosti (výslovně „*claimant can reasonably be expected to know*“). Mám za to, že je možné Směrnici vyložit obdobně jako právo tuzemské.[157]

Směrnice dále stanoví možnost požadovat vydání předběžných opatření.[158] Zachována zůstává také možnost žalobce iniciovat u soudu zpřístupnění důkazních prostředků (v zemích *common law* označovaná jako *discovery proceeding*).[159]

Závěr

Současné legislativní tendence v rámci EU naznačují, že CSDDD dozná vlivem balíčku Omnibus řady změn. V případě soukromoprávní odpovědnosti se zdá, že politické tlaky směřují k významné redukci či dokonce úplnému vypuštění pravidel soukromoprávní odpovědnosti za porušení náležité péče.

Jak ale bylo dovozeno výše, mám za to, že české deliktní právo již dnes dává prostor pro dovození civilní odpovědnosti za porušení náležité péče dle Směrnice (bude-li účinná), a to především skrze § 2910 věty první OZ. Vyloučena není ani aplikace zvláštních skutkových podstat, především § 2924 anebo § 2925 OZ. Za určitých podmínek pak lze uvažovat i o odpovědnosti povinných českých společností za porušení náležité péče dceřinými společnosti, případně obchodními partnery.

Ať již bude soukromoprávní odpovědnost dílčím způsobem harmonizována či nebude harmonizována vůbec, neznamená to, že bude vnitrostátním právem vyloučena. Český zákonodárce samozřejmě může využít možnosti soukromoprávní odpovědnost za porušení udržitelného *due diligence* upravit svébytně anebo ji výslovně vyloučit. V posledním uvedeném případě by však bylo třeba velmi precizně vážit formu takového vyloučení odpovědnosti. Jak totiž ukazuje vývoj německé doktríny ve vztahu k LkSG, ani výslovné vyloučení civilní odpovědnosti zákonnou úpravou nemusí být dostačující.

[157] Opět shodně viz KINDL, J., 2019, § 9, marg. r. 10 (op. cit.).
[158] Čl. 29 odst. 3 písm. c) CSDDD.
[159] Čl. 29 odst. 3 písm. e) CSDDD. K tomu opět srov. inspirační zdroj – viz § 10a násl. ZoNŠHS.